

POSTANOWIENIE

Dnia 23 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania M. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Białymstoku

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 23 października 2024 r.,

skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku

z dnia 14 lutego 2023 r., sygn. akt III AUa 557/22,

1.odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Białymstoku na rzecz adw. M.D. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł, powiększoną o stawkę należnego podatku od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 14 lutego 2023 r., sygn. akt III AUa 557/22, Sąd Apelacyjny w Białymstoku – w sprawie z odwołania M. D. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Białymstoku – oddalił apelację ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łomży z dnia 24 czerwca 2022 r., sygn. akt III U 127/22, w którym Sąd Okręgowy oddalił odwołanie ubezpieczonego od decyzji organu rentowego z dnia 2 marca 2022 r., w

której ZUS Oddział w Białymstoku odmówił M. D. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, ponieważ komisja lekarska ZUS orzeczeniem z 15.02.2022 r. uznała, że nie jest on niezdolny do pracy.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego ubezpieczony zaskarżył skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na przyczynę przyjęcia skargi określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W ocenie skarżącego oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika z tego, że Sąd drugiej instancji zbierając materiał dowodowy, zaniechał dopuszczenia dowodu z opinii biegłego z zakresu chirurgii naczyniowej. Potrzeba dopuszczenia takiego dowodu wynikała z dokumentacji medycznej złożonej przez ubezpieczonego w postępowaniu apelacyjnym. Z dokumentacji poradni chirurgii naczyniowej wynika, że u ubezpieczonego występuje niedrożność krążeniowa kończyn dolnych w 50%-70%. Biegłym, który posiada wiedzę w przedmiocie schorzeń związanych z niedrożnością krążeniową jest chirurg naczyniowy. Sąd dopuścił w postępowaniu apelacyjnym dowód z opinii biegłego z zakresu kardiologii, neurologii i medycyny pracy, jednakże wiedza tych biegłych nie była wystarczająca, aby orzec o zdolności do pracy ubezpieczonego. Na Sądzie Apelacyjnym ciążył obowiązek dopuszczenia z urzędu dowodu z opinii biegłego w zakresie specjalizacji adekwatnej do rodzaju schorzenia występującego u ubezpieczonego. Ubezpieczony w postępowaniu apelacyjnym działał samodzielnie, bez pomocy profesjonalnego pełnomocnika, dlatego też nie był w stanie samodzielnie złożyć właściwego wniosku dowodowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ubezpieczonego nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności

wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony twierdzeniem, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego

orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów; nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Skarżący oczywistą zasadność jego skargi kasacyjnej wiąże z twierdzeniem o bezpodstawnym zaniechaniu przez Sąd drugiej instancji dopuszczenia dowodu z opinii biegłego z zakresu chirurgii naczyniowej. Potrzeba dopuszczenia takiego dowodu wynikała z dokumentacji medycznej złożonej przez ubezpieczonego w postępowaniu apelacyjnym. W ocenie skarżącego na Sądzie Apelacyjnym ciążył obowiązek dopuszczenia z urzędu dowodu z opinii biegłego w zakresie specjalizacji adekwatnej do rodzaju schorzenia występującego u ubezpieczonego.

W takiej konstrukcji uzasadnienia wniosku – poza prostą negacją stanowiska zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji przede wszystkim w zakresie oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego – brakuje odpowiedniego wyводу wykazującego sugerowaną oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd drugiej instancji oceniając materiał dowodowy zgromadzony w postępowaniu przed Sądami obu instancji podzielił wnioski płynące z opinii biegłych sądowych z zakresu: neurologii, kardiologii i medycyny pracy. Uzupełniony w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym materiał dowodowy w postaci opinii biegłego z zakresu neurochirurgii pozwala jednoznacznie stwierdzić, iż rozpoznane u odwołującego schorzenia jak zmiany zwyrodnieniowo-przeciążeniowe kręgosłupa z zespołem bólowym, miażdżyca naczyń krwionośnych kończyn dolnych, nadciśnienie tętnicze, niedosłuch odbiorczy nie powodują u niego niezdolności do wykonywania pracy zarobkowej. Opinie sporządzone w sprawie są miarodajne i

wystarczające do czynienia ustaleń w sprawie – biegli sądowi w sposób rzeczowy i spójny opisali schorzenia występujące u wnioskodawcy oraz rzetelnie i wyczerpująco wyjaśnili, z jakich względów uznali, że stopień nasilenia rozpoznanych schorzeń nie ogranicza zdolności odwołującego do pracy zarobkowej. Płynące z powyżej wskazanych opinii biegłych sądowych wnioski są spójne, logiczne i jednoznaczne. Opinie biegłych lekarzy sądowych zawierają obiektywną ocenę stanu zdrowia ubezpieczonego – wnikliwie odnoszą się do stanu zdrowia odwołującego i okoliczności wynikających z całokształtu dokumentacji medycznej oraz wyników badań przedmiotowych i podmiotowych przy uwzględnieniu posiadanych przez niego kwalifikacji zawodowych. Podstawę wydania przedmiotowych opinii stanowiła wszechstronna analiza całości dokumentacji medycznej i akt sprawy oraz bezpośrednio badania odwołującego, a w przypadku opinii biegłego neurochirurga również wyniki badań diagnostycznych dołączone do akt sprawy na etapie postępowania apelacyjnego. Biegli wyczerpująco i logicznie uzasadnili swoje stanowisko w sprawie, a w ich opiniach nie sposób doszukać się sprzeczności, błędów, czy innych wad, dyskwalifikujących ich ocenę. W ocenie Sądu II instancji, biegli sądowi opiniujący w sprawie wyczerpująco i jednoznacznie wyjaśnili wszystkie okoliczności dotyczące stanu zdrowia wnioskodawcy i możliwości wykonywania przez niego pracy zarobkowej zgodnie z kwalifikacjami. Czterech biegłych lekarzy z zakresu specjalności: neurologii, kardiologii, medycyny pracy i neurochirurgii, a więc schorzeń stwierdzonych u odwołującego zgodnie zaopiniowało, że rozpoznane schorzenia i stopień ich nasilenia nie powodują upośledzenia sprawności organizmu w stopniu powodującym niezdolność do pracy. Sporządzone w sprawie opinie biegłych były jasne, logiczne i zgodne, nie posiadały braków i rozbieżności. W konsekwencji, mając na uwadze zgodne i wiarygodne opinie biegłych lekarzy z zakresu neurologii, kardiologii i medycyny pracy oraz opinię biegłego z zakresu neurochirurgii (sporządzoną przed Sądem II instancji), należało uznać, iż M. D. nie spełnił podstawowej przesłanki niezbędnej do przyznania mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy – nie został uznany za osobę niezdolną do pracy.

Nie jest przy tym tak, jak twierdzi się w uzasadnieniu wniosku, że Sąd drugiej instancji miał obowiązek przeprowadzić dowód z opinii innego biegłego z urzędu,

ponieważ skarżący działał w postępowaniu apelacyjnym samodzielnie, bez pomocy profesjonalnego pełnomocnika.

W postanowieniu z dnia 21 marca 2024 r., I CSK 1690/23, LEX nr 3701574, Sąd Najwyższy stwierdził, że uzasadnieniem dla zarzutu oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w postępowaniu cywilnym nie może być argument, że sąd nie ustalił stanu faktycznego sprawy z urzędu oraz nie przeprowadził postępowania dowodowego z urzędu. Regułą jest przeprowadzanie dowodów na wniosek stron, a dopuszczanie ich z urzędu stanowi wyjątek od tej zasady. Stosowanie tego wyjątku pozostawione jest dyskrecjonalnej władzy sądu, na co wyraźnie wskazuje użyty w art. 232 zdanie 2 k.p.c. zwrot "sąd może". Z tego powodu nieprzeprowadzenie dowodu z urzędu z reguły nie stanowi uchybienia, które mogłoby zostać skutecznie wytknięte w skardze kasacyjnej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że z art. 5 k.p.c. i art. 212 § 2 k.p.c. nie wynika powinność sądu o charakterze ogólnego obowiązku udzielania w każdym wypadku pouczeń osobom stającym przed sądem, tylko dlatego, że występują bez profesjonalnego pełnomocnika. Udzielenie pouczenia zależy od oceny i uznania sądu uwiarygodnionego konkretną sytuacją procesową i staje się powinnością sądu tylko w sytuacjach zupełnie wyjątkowych, kiedy zachodzi potrzeba zapobieżenia nierówności podmiotów toczącego się postępowania, a więc wówczas, gdy strona z uwagi na swoją nieporadność i stopień skomplikowania sprawy nie jest w stanie zrozumieć istoty prowadzonego postępowania i podjąć w związku z tym stosownych czynności procesowych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 stycznia 2022 r., III USK 159/21, LEX nr 3371883; z dnia 31 stycznia 2024 r., II USK 88/23, LEX nr 3666286).

W twierdzeniach uzasadnienia wniosku całkowicie ignoruje się to, że skarżący w rozpatrywanej sprawie aktywnie uczestniczył w postępowaniu apelacyjnym – był obecny na rozprawie apelacyjnej, przedstawiał swoje stanowisko, składał zastrzeżenia do opinii biegłego.

Skarżący – w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania – nie przedstawił przekonującej, rzeczowej argumentacji, w której wykazałby oczywistą zasadność jego skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.

[a.ł]